

Wijziging van familienaam, een lijst uit ca. 1740 en enkele gevallen beschreven ca. 1540-55

Pieter Donche

De Belgische wet van 15 mei 1987 voorziet de mogelijkheid om een geslachtsnaam en/of voornaam te veranderen. Redenen om een geslachtsnaam te wijzigen zijn bv. een echtscheiding, adoptie, vereenvoudiging van een uitheemse familienaam, namen die tot spot aanleiding geven, familienamen die geassocieerd worden met beruchte criminelen of verachte buitenlandse machthebbers. In 2017 verzochten 1198 Belgen een verandering van geslachtsnaam¹.

In het verleden gebeurden naamsveranderingen ook wel, maar er was geen officiële registratie. Het kan een valkuil zijn voor lokale historici of genealogen.

Veel historische familienaamswijzigingen zijn vervangingen van de oorspronkelijke familienaam door de naam van de (dorps)heerlijkheid die de familie op een bepaald ogenblik verwierf, zoals van der Aa/Brugge → Gruuthuse (naam van een ambtsheerlijkheid: het recht op inning van de *gruute*-belasting); Boetelin → van Hulele (naam van een dorpsheerlijkheid); Speilt → Vichte (idem, zie ook verder), enz...

Een ander type naamsverandering is deze waarbij een schoonzoon de familienaam van zijn echtgenote en schoonvader aanneemt omdat (de hoofdtak van) haar familie geen mannelijke afstammelingen meer telt en de naam dus zou verdwijnen. Een gekend en goed gedocumenteerd voorbeeld uit 1512 is de naamsverandering van Johannes de la Coste, zoon van Andreas en Agnes Adornes, dochter van Aernoud Adornes, die met toestemming van de Genuese familieraad Adurni de naam van zijn echtgenote mocht aannemen (zie ook verder).

Nog een ander type naamsverandering is allicht nog zeldzamer: de oudadellijke familie Van Bellegem nam in de eerste helft van de veertiende eeuw een nieuwe familienaam aan: zij noemde zichzelf voortaan 'De Deurwaardere', naar een ambtsleen in het Kortrijkse

waaraan ook de uitoefening van het deurwaarderschap van het grafelijk hof was verbonden.²

En in dit tijdschrift schreven we al over de naamsverandering van leden van de Vlaamse familie van der Burch met bakermat het dorp Alveringem (bij Veurne). Toen enkele leden zich in Zuid-Holland vestigden noemden ze zich naar hun herkomstplaats: *van Alveringen*³.

Een lijst van ca. 1740

We gaan een kleine drie eeuwen terug in de tijd. De Wase genealoog Frans Jozef jr. de Castro (St.-Niklaas, 1688-1766) verrichtte bijna een halve eeuw opzoekingen en schreef tal van handschriften vol.⁴ Alleen al zijn elf aantekenboekjes bevatten ongeveer 3.600 bladzijden. In zijn zesde aantekenboekje — hij had toen al meer dan een kwarteeuw genealogische opzoekingen achter de rug en beschikte inmiddels over een ruime kennis van families en hun soms wijzigende namen — noteerde hij onder de titel *Familles qui ont changé leur surnom* een lijst van families die hun familienaam in de loop der tijd hebben gewijzigd.⁵ Omdat zijn lijst nog diensten kan bewijzen publiceren we ze hieronder. In de noten achteraan geven we ook literatuurreferenties mee waar meer te vinden is over de naamswijziging.

1 www.lexalert.be (nieuwslijn voor juristen).

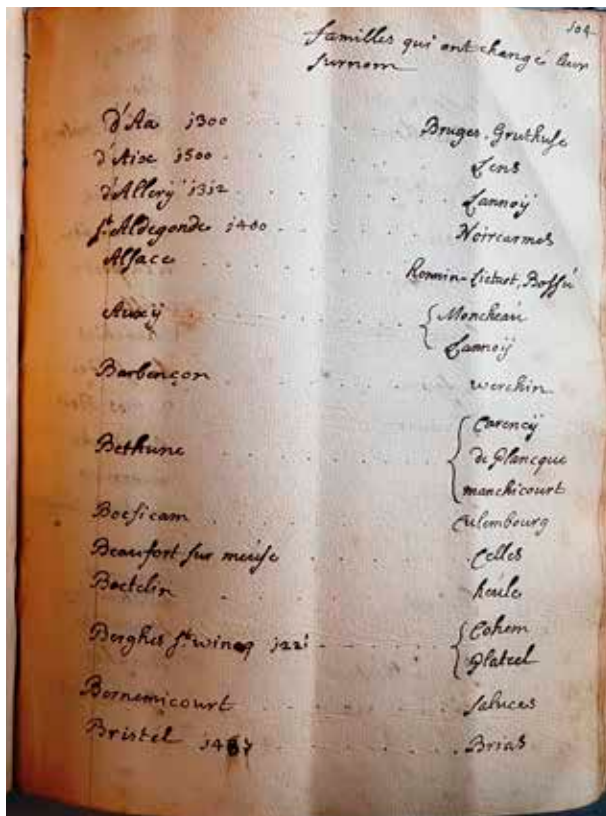
2 F. BUYLAERT, *Eeuwen van Ambitie. Edelen, steden en sociale mobiliteit in laatmiddeleeuws Vlaanderen*, onuitgegeven doct. verh. Univ. Gent, Gent, 2008, pp. 139-140 verwijzend naar P. BONCQUET, 'Heerlijkheid en leen in Bellegem, XIIIe – XVIe eeuw', in: *De Leiegouw*, 24 (1982), pp. 276-7, 302.

3 P. DONCHE, 'De families van Alveringen (Zuid-Holland) en van der Burch (Vlaanderen)', in: *Vlaamse Stam*, 49, nr. 3 (2013), pp. 204-224.

4 Over Frans Jozef jr. de Castro y Toledo, zijn familie en zijn genealogisch werk, zie: P. DONCHE, *De familie de Castro y Toledo en het genealogisch-heraldisch werk van hun leden*, Bijz. uitgave nr. 29 van de Kon. Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, St.-Niklaas, 2018.

5 ARA, Heraldisch Fonds, 20/1 (zijn *Fragments Généalogiques*, dl. VI), f. 104-106.

Hoewel de lijst van ca. 1740 aardig wat gevallen van naamsverandering vermeldt, kennen we er toch nog wel enkele die er niet in opgenomen zijn, zoals: Claeys → van Zegherskapelle; van der Clyte → van Comene (de Commines); van Sint-Omaars → van Moorbeke; van Sint-Omaars → van Waalskapelle; de Visch → van der Capelle; van Vlaanderen → van Drincham; Zannekin → van Pollinchove (in elk van die gevallen een verandering naar de naam van de (dorps) heerlijkheid die men verwierf).

Begin van de Castro's lijst van naamswijzigingen (ARA, Heraldisch Fonds, nr. 20/1, f. 104)

Opmerking: de Castro noteerde zijn namenlijst slechts benaderend in alfabetische volgorde. Wij schikten de namen in een strikt alfabetische volgorde. Om ook vlot van een 'nieuwe' naam de 'oude' te kunnen opsporen geven we daarna nog eens dezelfde lijst met de kolommen omgewisseld en alfabetisch geordend op de eerste kolom. Alfabetische ordeningen zijn steeds op het *hoofdbestanddeel* van de familienaam (met lidwoorden of voorvoegsels zoals *de, d', du, des, le, la, St.* werd dus geen rekening gehouden).

De oorspronkelijke lijst (van oud naar nieuw): (voor de noten bij de namen, zie einde artikel)

d'Aa 1300	Bruges ¹
d'Aa 1300	Gruthuse ²
d'Aix 1500	Lens
St. Aldegonde 1400	Noircarmes ³
Alsace	Hennin-Lietart ⁴
Alsace	Bossu
d'Alley 1312	Lannoij

Auxy	Moncheau ⁵
Auxy	Lannoij ⁶
Barbançon	Werchin ⁷
Beaufort sur Meuse	Celles
Berghes St. Winoq 1221	Cohem ⁸
Berghes St. Winoq 1221	Plateel
Bernemicourt	Saluces
Bethune	Carencij ⁹
Bethune	de Plancque ¹⁰
Bethune	Manchicourt
Blanchefort 1548	Crequij ¹¹
Boesicam	Culembourg
Boetelin	Heule ¹²
Bristel 1487	Brias
Buelens 1659	Steenhout ¹³
Chastillon	Bloys ¹⁴
Chastillon	Treslong ¹⁵
la Coste 1500	Adornes ¹⁶
Coster	Alckemade
Courtraij	Bracle ¹⁷
Courtraij	du Bois ¹⁸
Despierrez	de la Porte ¹⁹
Enghien	Sotteghem ²⁰
Enghien	Havrech ²¹
Enghien	Kestergate ²²
Estropij 1340	Ville ²³
Estropij 1340	Harchies ²⁴
le Fevre	Hemstede ²⁵
Fiennes	du Bos, Bois
Gavre	Liedekercke ²⁶
Gavre	Escornaix ²⁷
Gavre	Mulaert Exaerde ²⁸
Glimes Brabant	Berghes ²⁹
le Grand 1480	Gomiecourt ³⁰
Grusset 1590	Richardot ³¹
Guines	Hammes
Guines	Bonnieres ³²
Guines	la Thieuloij ³³
Guines	Souastre ³⁴
Hamal	Trazignies
Heemskercke	Schoten
Heemskercke	Bekesteijn
Hongrie ou Picquignij	Croij
Jauche	Mastaing ³⁵
Joigny	Blondel ³⁶
Joigny	Pamele ³⁷
le Josne	Contaij ³⁸
Lens	Rebecq 1222
Lens	Louvers 1250
Liere	Immersele ³⁹
Ligne	Aremberg ⁴⁰
Limbourg	Luxembourg
Malet	Coupigny
Malet	Berlettes ⁴¹
Malet	Hocron ⁴²
Markant	St. Venant

du Mez 1430	Croix ⁴³
Montmorencij	Laval ⁴⁴
Mortagne	Landas ⁴⁵
d'Ocoche 1454	Manchicourt ⁴⁶
d'Oresmeaulx	Bailleul en Artois
d'Ostrel 1490	Liere ⁴⁷
Paijen	Beaufort
Picquignij [Hongrie]	Croij
St. Pol	Griboval
Quievrain	des Pretz
Ram	la Cornhuuse
Recourt	Lens ⁴⁸
Recourt	Licques ⁴⁹
Renialme 1607 et 1615	Cordes ⁵⁰
Rije	Neufchastel
Schets 1627	Ursel ⁵¹
Speilt	Vichte ⁵²
Soucarriere	Allemanni
Tacquet	d'Oignies
Taxis	la Tour ⁵³
Thiennes	Lombiese ⁵⁴
Uijternesse 1329	Spangen ⁵⁵
le Vasseur	le Quieu ⁵⁶
le Vasseur	Guernoval ⁵⁷
de Vooght 1638	de Grijse ⁵⁸
Wassenaer	Polanen ⁵⁹
Wassenaer	Groenevelt ⁶⁰
Wassenaer	Duvenvoorde ⁶¹
Werp	d'Antin ⁶²
Zuijlen	Schouteet 1300 ⁶³
Zuijlen	Saemslach 1367 ⁶⁴
Zuijlen	Erpe 1460 ⁶⁵

de 'omgekeerde' lijst (van nieuw naar oud):

Adornes	la Coste 1500
Alckemade	Coster
Allemanni	Soucarriere
d'Antin	Werp
Aremberg	Ligne
Bailleul en Artois	d'Oresmeaulx
Beaufort	Paijen
Bekesteijn	Heemskercke
Berghes	Glimes Brabant
Berlettes	Malet
Blondel	Joigny
Bloys	Chastillon
du Bois	Courtraj
Bonnières	Guines
du Bos, Bois	Fiennes
Bossu	Alsace
Bracle	Courtraj
Brias	Bristel 1487
Bruges	d'Aa 1300
Carencij	Bethune
Celles	Beaufort sur Meuse
Cohem	Berghes St. Winoq 1221

Contaj	le Josne
Cordes	Renialme 1607 et 1615
la Cornhuuse	Ram
Coupigny	Malet
Crequij	Blanchefort 1548
Croij	Hongrie ou Picquignij
Croij	Picquignij [Hongrie]
Croix	du Mez 1430
Culembourg	Boesicam
Duvenvoorde	Wassenaer
Erpe 1460	Zuijlen
Escornaix	Gavre
Gomiecourt	le Grand 1480
de Grijse	de Vooght 1638
Groenevelt	Wassenaer
Griboval	St. Pol
Gruthuse	d'Aa 1300
Guernoval	le Vasseur
Hammes	Guines
Harchies	Estropij 1340
Havrech	Enghien
Hemstede	le Fevre
Hennin-Lietart	Alsace
Heule	Boetelin
Hocron	Malet
Immersele	Liere
Kestergate	Enghien
Landas	Mortagne
Lannoij	d'Allery 1312
Lannoij	Auxy
Laval	Montmorencij
Lens	d'Aix 1500
Lens	Recourt
Liedekercke	Gavre
Liere	d'Ostrel 1490
Licques	Recourt
Lombiese	Thiennes
Louvers 1250	Lens
Luxembourg	Limbourg
Manchicourt	Bethune
Manchicourt	d'Ocoche 1454
Mastaing	Jauche
Moncheau	Auxy
Mulaert Exaerde	Gavre
Neufchastel	Rije
Noircarmes	St. Aldegonde 1400
d'Oignies	Tacquet
Pamele	Joigny
de Plancque	Bethune
Plateel	Berghes St. Winoq 1221
Polanen	Wassenaer
de la Porte	Despierres
des Pretz	Quievrain
le Quieu	le Vasseur
Rebecq 1222	Lens
Richardot	Grusset 1590

Saemslach 1367	Zuijlen
Saluces	Bernemicourt
Schouteet 1300	Zuijlen
Schoten	Heemskercke
Sotteghem	Enghien
Souastre	Guines
Spangen	Uijternesse 1329
Steenhout	Buelens 1659
la Thieuloij	Guines
la Tour	Taxis
Trazignies	Hamal
Treslong	Chastillon
Ursel	Schets 1627
St. Venant	Markant
Vichte	Speilt
Ville	Estropij 1340
Werchin	Barbançon

Enkele naamswijzigingen beschreven ca. 1540-55 door Cornelis Gailliard

We gaan nog eens twee eeuwen terug in de tijd. De wapenheraut Cornelis Gailliard (+ Brugge, 1563) beschrijft ook in één van zijn handschriften⁶, telkens met omstandige uitleg, enkele naam- en/of wapenveranderingen. Op f.70-70v, onder de titel *Memorien van nieuwe gheslachten en(de) nieuwe wapens nu opghecom(m)en binnen mans ghedincken te weten beginnende 1464, 1480 en(de) 1598* (lees: 1498) *en(de) 150* (lees: 1500) *en(de) alsoe voerd* beschrijft hij drie gevallen, en in feite nog een vierde, maar dit staat al op f. 69v. Op de f.s 71-71v volgen, weer onder een gelijkaardige titel, *Memorien van nieuwe gheslachten sichtent den jaere XV^c upgheco(m)men en(de) die nieuwe wapens ghenomen hebben* nog eens vier gevallen.

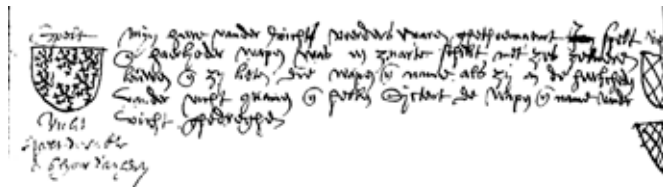
Gailliard behandelt zowel naamveranderingen met behoud van wapen, gelijktijdige naam- én wapenverandering en wapenverandering met behoud van naam. We geven hieronder zijn voorbeelden maar beperken het citeren van zijn tekst tot de eerste twee soorten van verandering.

Casus 1 (f. 69v): Spelt → Vichte

Mijn heere vander Vichte voorders waaren ghehoenaemt Spelt en(de) haerlyeder wapen was een zwarte schilt met zes zelveren leuwen en(de) zij lieten die wapen en(de) name als zij an de heerliche de vander Vicht quamen en(de) hebben sijctent de wapen en(de) name vander Vicht ghedreghen.

⁶ Bibliothèque nationale de France, ms. Néerlandais, nr. 75, *Antiquiteyten Sepulturen Annotatien en(de) genealogieën van Vlaenderen gheschreven anno 1540 et post door mijn heer Corn. Gailliaert Ridder.*

Dit is een voorbeeld van naam- én wapenverandering: een lid van de familie Spelt met wapen: *in sabel zes leeuwen van zilver, geplaatst 3, 2, 1* liet zijn familienaam en -wapen varen toen hij in bezit kwam van de heerlijkheid Vichte om die naam en dat wapen aan te nemen (Gailliard geeft geen blazoenering van het wapen Vichte maar alleen een tekening).

f. 69v van Gailliards handschrift *Antiquiteyten ...van Vlaenderen* (BnF, MS Néerl. 75).

Links het wapen Spelt, rechts het wapen Vichte: (in goud getralied (van sabel)

De edelman Jan van Speelt was in 1374 of kort daarvoor gehuwd met Adela vander Vichte, die door het overlijden van Jan, heer van Vichte (mogelijk, maar niet zeker, haar vader) in 1363 ervrouw van Vichte was geworden. Vichte was een voorname heerlijkheid met een kasteel, een opper- en neerhof en vele achterlenen op de grens van de kasselrijen Kortrijk en Oudenaarde. Op 21 december 1374 werd Jan van Speelt in een gezegeld stuk, waarin hij kwijting gaf voor een deel van de schade die hij leed in de slag van Baesweiler (bij Aken) vernoemd als *Jan vander Vichte*, zijn zegel vermeldt evenwel: S. JAN VAN SPILT HERE VAN D'VICHT. Zijn zegel bevat nog, in een vierdeling zijn oorspronkelijk familiewapen én het wapen van der Vichte: *gevierendeeld: in 1 en 4: zes leeuwen, in 2 en 3: getralied*. Als nieuwe heer van Vichte heeft hij zijn familienaam laten vallen: de laatst bekende vermelding van 'Van Speelt' dateert uit 1383. Zijn nageslacht staat alleen onder de naam 'Vander Vichte' bekend⁷.

Casus 2 (f. 70): Mulaerdt → van Lombyse à de Thiennes

Hubert Mulaerdt was een poortre van Ghendt en(de) hij hadde een zuene die Robert hiedt en(de) hij dede hem namen van Lombyse en(de) zijn vaders wapen was een rode ofte zelveren schildt met neghene roe schelpen en(de) desen Robert lyet die achter en(de) hij drouch d'or a ung orle d'asur au mytan l'escu party de destre d'argent au

⁷ L. BLOCQUEEL, & N. MADDENS, *Van der Vichte. De gemeente, de parochie, de heerlijkheid, het geslacht*, Vichte, 1975, p. 171 (akte van 1374 in ARA, Charters van Brabant, nr. 4470); J. TH. DE RAADT, *Sceaux armories des Pays-Bas et des pays avoisinants (Belgique, Royaume des Pays-Bas – Luxembourg – Allemagne – France). Recueil historique et héraldique*, 4 vols., Brussel, Soc. Belge de Librairie, 1898, 1899, 1901, 1903, dl. IV, p. 118. Zie ook (ed. J. VAN MALDERGHEM, L. VAN HOLLEBEKE) C. GAILLIARD, *Le Blason des Armes. L'ancienne Noblesse de la très-haute, très-noble et très puissante Contée de Flandres avecques leurs armes blasonnez*, Brussel, 1866 (een wapenboek samengesteld ca. 1555), p. 24: wapen heren van Vichte: *in goud getralied van 6 stukken van sabel en p. 60: wapen van de heren van Spelt: in sabel 6 leeuwen van zilver, getongd en geklauwd van keel.*

lyon de gueulle et a senestre de gueulle borde tout d'asur en(de) dien Robert hadde een zuene die mer Jacop hiet en(de) schreef hem mer Jacop van Thyenys gheseydt van Lombyse heere van Castre souvereijn van Vlandre wiens kynderen hoghelijcx huweden en(de) waren zeere gheexstymeerd⁸.

Gailliard verhaalt dus hoe een poorter van Gent, Hubert Mulaerd, zijn zoon Robert zijn naam deed veranderen in *van Lombyse*. Zijn vaders wapen was *in zilver, negen schelpen van keel*.⁹ Robert verliet dit wapen en verving het door *in goud een binnenzoom van lazuur en een hartschild, gedeeld in 1: in zilver een leeuw van keel, in 2: in keel een zoom van lazuur*. Robert had een zoon Jacob die men noemde ridder Jacob van Thiennes gezegd van Lombise, heer van Castre, soeverein-baljuw van Vlaanderen, wiens kinderen in hoge kringen huwden en zeer hooggeacht waren.

Wat is hiervan verifieerbaar? De rekeningen van de soeverein-baljuws van Vlaanderen zijn zeer onvolledig bewaard¹⁰, maar - geluk bij een ongeluk - er is toch een rekening bewaard van Jacob de Thiennes, heer van Lombise, ridder, heer van Caëstre, Rumbek¹¹ en Bertines, raadsheer en kamerheer van de keizer (Karel) van 10 april 1522 tot 10 april 1523.¹² En dezelfde persoon vinden we ook terug als baljuw van Gent van 27 september 1501 met rekeningen tot 20 april 1509.

Laten we eerst de geciteerde plaatsnamen kort toelichten: Thiennes is een dorp ong. 15 km ten zuiden van Kassel (Cassel) aan de Leie in Noord-Frankrijk, Lombise een dorpje 12 km ten noorden van Bergen (Mons) in Henegouwen, Caëstre een dorpje in Noord-Frankrijk west-zuid-west van Belle (Bailleul) halfwegs richting Kassel net over de grens. Rumbek is een buurdorp van Roeselare, het 16de-eeuwse kasteel aldaar wordt ook soms het 'Kaasterkasteel' genoemd. Bertines is Berten, een dorpje in Noord-Frankrijk enkele kilometer noord-west van Belle.

We vinden ridder Jacob de Thiennes, heer van Caëstre ook als schepen van het Brugse Vrije (in de ambtsjaren eindigend in 1506, 1507 en 1508 en als eerste schepen in 1509 tot/met 1515, in welk jaar hij ontslag

gaf¹³. De l'Espinoy¹⁴ licht ons iets meer in over deze figuur: hij was reeds op 4 oktober 1512 tot soeverein-baljuw aangesteld en bleef twaalf jaar in functie. Hij overleed op 18 augustus 1534 en werd begraven te Rumbek. Hij huwde een eerste maal met Elisabeth de Plaines (+ 9 augustus 1508) en een tweede maal met Catharina, dochter van ridder Jan d'Oignies en Maria van Gistel.¹⁵

Zijn wapen was volgens de l'Espinoy op zijn p. 94: *in zilver een leeuw van keel met een zoom van lazuur*. Maar dit is onvolledig: de houtsnede van zijn wapen zoals afgebeeld op p. 93 toont dat dit enkel de beschrijving van het hartschild is, dat zelf staat binnen een schild met een zoom (de houtsnede geeft geen kleuren weer). Bij zijn vermelding als baljuw van Gent op p. 185 staat dezelfde houtsnede afgedrukt en nu is de blazoenering wel volledig: *in goud met een zoom van keel, een hartschild van zilver met een leeuw van keel met een zoom van lazuur*. Maar toch nog altijd met een foutje: de buitenste zoom moet ook *van lazuur* (blauw) zijn. En zo ook is het in het officiële wapen van twee Belgische gemeenten Lombise en Rumbek én van nog eens drie Franse gemeenten Thiennes, Caëstre en Berten: telkens met twee blauwe zomen.¹⁶

Casus 3 (f. 70): Pleyne

Dit is geen geval van naamsverandering. Gailliard beschrijft enkel hoe aartshertog Maximiliaan van Oostenrijk een wapen verleende aan een door hem zeer hooggeachte klerk meester Thomas de Pleyne, uit Bourgondië overgekomen en die zich een heerlijkheid had gekocht.

Casus 4 (f. 70-70v): Despars

Dit is evenmin een geval van naamsverandering maar wel van een tweevoudige en de tweede maal heel drastische wapenverandering in de familie Despars. Dit

8 Letterlijk dezelfde tekst wordt geciteerd in J. DELBAERE, 'Kasteel en kasteelheren te Rumbek', in: *Handelingen Kon. Oudheidkundige Kring van Kortrijk*, 1963-64, pp. 32-37 uit een nota in RAB, fonds de Limburg Stirum 94, aldaar zonder bronvermelding. Blijkbaar heeft de familie de Limburg Stirum het hs. van C. Gailliard geraadpleegd.

9 Gailliard schrijft *in keel of zilver, negen schelpen van keel*, maar het veld kan niet keel zijn, anders zijn de negen schelpen en het veld van éénzelfde kleur, m.a.w. onzichtbaar, dus houden we het op *in zilver, negen schelpen van keel*.

10 Zij hadden geen vaste standplaats en het archief werd bewaard bij de steeds wisselende vorstelijke ambtenaar zelf (lees: ging verloren).

11 Zijn vader Robert was gehuwd met Maria van Langhemeersch (alias Longpré), vrouw van Claerhout en van Rumbek.

12 Algemeen Rijksarchief te Brussel, Rekenkamers, nrs. 13524 (Vlaanderen) en 14119 (Gent).

13 F. PRIEM, *Documents extraits du dépôt des archives de la Flandre-Occidentale à Bruges*, 2e reeks, dl. VII & VIII, Brugge, 1850-51: uitgave van een (kopie van een) handschrift van Marius Voet met lijsten met de samenstelling van de schepenbank en baljuws van het Brugse Vrije 1228-1745.

14 PH. DE L'ESPINOY, *Recherches des Antiquitez et Noblesse de Flandres, contenant l'histoire généalogique des comtes de Flandre, avec une description curieuse dudit pays*, 1ste editie: 2 vols., Douai, 1631, 2de editie: 2 vols., Douai, Veuve Marc Wyon, 1632, anastatische herdruk, 3 vols., Familia et Patria, Handzame, 1972, pp. 93-94 en 185.

15 Zie over deze Jacob de Thiennes ook: P.A. DONCHE, *Edelen, leenmannen en notabelen van Vlaanderen, 1515-1542-1552*, Brugge, 2019, pp. 82-84.

16 En zo ook bij alle de Thiennes vermeld in het werk van J. D(ELBAERE)-D(UMOULIN), 'Kasteel en Kasteelheren te Rumbek', in: *HGOKK*, Nieuwe Reeks, XXXIII (1963-64), pp. 5-200 (ook afzonderlijk verschenen). In het deels ingekleurde exemplaar van de l'Espinoy's *Recherches des Antiquitez ...* van de Openb. bibl. Lyon is de houtsnede op p. 93 niet ingekleurd, deze op p. 185 wel, maar de buitenste zoom werd, conform de gedrukte foutieve blazoenering, rood ingekleurd.

hebben we eerder al uitvoerig beschreven in dit tijdschrift.¹⁷

Casus 5 (f. 71): Claerhout

Opnieuw geen geval van naamsverandering maar enkel wapenverandering. Willem van Claerhout (wapen: *sabel met een schildhoofd met twee sterren van keel*), heer van Pittem, Koolskamp en Assebroek, mocht van Philips de Schone, aartshertog van Oostenrijk het wapen Koolskamp aannemen (*lazuur met een schildhoofd van hermelijn*) omdat hij baanderheer van Koolskamp was en de naam en het wapen van Lichtervelde 'te nyete was'.

Geval 6 (f. 71): de la Coste → Adornes

1480 ofte daeromtrent quam een landtsmans zuene hut landt van Lygur in Italië bij Genes, ghenaemt Andries de la Coste en(de) traude te Brugghe een dochtere van Aernoudt Adorne fs mer Anselmus aldaer hij bij hadde Aernoudt, Jan, Andries, Donaes, Gabriel en(de) Anselmus en(de) om dyswille dat dheer Aernoudt Adornes staerf zonder zuenen en(de) dat de namen en(de) wapene te nieute bliven zoude, zoe inpeterierde Andries de la Coste voorseydt an de moghenden Phelyps harcheherthoch van Oostenrijc hertoch van Bourgoingne grave van Vlandre fs Maxmiliaen dat zijn zuene Jan de la Coste zoude moghen draghen de name en(de) wapen metsgaders alle zijn naercom(m)ers van de Adornes bij consentemendt van de grave van Roedes (?) in Italye en(de) zijn broeder Jeronimus Adourne et welcke hem gheaccordeert en(de) gheconsentierdt was, hudt welcke cause die kynderen van de voors(eide) Jan de la Coste gheseyt Adournes nu 1555, haerlyeder houden en(de) presentieren onder de noblesse en(de) de wapen van la Coste was hem ghemact naer zijn name.

Gailliard verhaalt hoe rond 1480 een 'landsmanszoon' uit Ligurië in Italië van nabij Genua, genaamd Andries de la Coste gekomen was naar Brugge en er een dochter van Arnoud Adornes, zoon van ridder Anselmus huwde en de kinderen Arnoud, Jan, Andries, Donaas, Gabriel en Anselmus [de la Coste] had. Maar omdat Arnoud Adornes overleed zonder zonen en de naam en het wapen Adornes daardoor zou verloren gaan, deed Andries de la Coste een verzoek aan Philips [de Schone], aartshertog van Oostenrijk, enz... opdat zijn zoon Jan de la Coste en diens nakomelingen met toestemming van de graaf van Roedes (Ruides¹⁸), het familiehoofd en zijn broer Jeronimus Adornes de naam en het wapen Adornes zou mogen dragen, wat hem werd toegestaan. Met die graaf van Roedes moet Antoniotus Adurni uit Genua bedoeld zijn, die inderdaad samen met zijn broer Hieronimus

Adurni toelating voor de naamsverandering gaf. Originële officiële akten hieromtrent en afschriften ervan zijn nog bewaard.¹⁹

Casus 7 (f. 71v): de Donckere → 't Salaradt

1540 ofte daer omtrent woende te Ghendt een mer Jan fs mester Reynier de Donckere en(de) zijn houders waren van Brugghe en(de) zij droughen d'argent a la cocquille de sable a la borduere dentele en(de) zij waren zeere houden en(de) heerlijcke poortrije van Brugghe en(de) desen voors(eide) mer Jan de Donckere riddere fs mester Reynier dede hem vernamen en(de) namen met Jan tSalaradt en(de) zijn vadre en(de) hij veranderden haerlyeder wapen te weten de gueulle au sautoir d'argent dentele.

Gailliard verhaalt hoe rond 1540 te Gent een ridder Jan woonde, zoon van meester Renier de Donckere, wiens ouders van Brugge waren en als wapen voerden: *in zilver een schelp van sabel, met een getande schildzoom*. Zij waren een heel oud Brugs poortersgeslacht. Maar ridder Jan de Donckere liet zich en zijn vader 't Salaradt noemen en hun wapen veranderen in: *in keel een getand schuinkruis van zilver*.

We vinden inderdaad vader en zoon terug onder de schepenen van Gent²⁰:

1530-31	voorschepen van Gedele: <i>m(eester)e Reynier Salaert, gheseyt de Donckere</i>
1533-34	voorschepen Triest werd vervangen door <i>m(eester)e Reynier Salaert, ghezeit de Donckere</i>

en

5.1540-10.5.41	schepenen van de Keure (11/13) (<i>Jan Salaert, gheseyt de Donckere</i>)
1543-44	schepenen van de Keure (6/13) (<i>Jan Salaert</i>)
1546-47	schepenen van de Keure (3/13) (<i>idem</i>)
1549-50	schepenen van de Keure (2/13) (<i>Jan Salaert, ruddere</i>)
1550-51	schepenen van Gedele (2/13) (<i>Mer</i>)

19 Zie het familiearchief Adornes: N. GEIRNAERT, *Het archief van de familie Adornes en de Jeruzalemstichting te Brugge*, dl. I, Brugge, 1987, pp. 24-25: nrs. 60 (toestemming door de Genuese familieraad Adurni, 4 mei 1512), 61 (bekrachtiging door keizer Maximiliaan aartshertog Karel, 23 juli 1512), 62 (kopie van een tweede bekrachtiging door keizer Maximiliaan en aartshertog Karel van 22 december 1512) en 63 (kopieën uit 1752 van oorkonden uit 1512 m.b.t. de toestemming).

20 Zie over Sallaert gezegd de Donckere ook: P.A. DONCHE, *Edelen, leenmannen en notabelen van Vlaanderen, 1515-1542-1552*, Brugge, 2019, pp. 194-195. Wij gebruiken de vermeldingen van schepenen zoals uitgegeven in: [POLYDORÉ-CHARLES VANDER MEERSCH (ed.), ANDREAS VAN HEULE], *Memorieboek der stad Ghent: van 't jaer 1301 tot 1793*, 4 vols., Gent, 1852-1861 omdat hier de schepenlijsten, zoals neergeschreven in de eigentijdse registers, gebruikt worden.

17 P. DONCHE, 'Opmerkelijke commentaar van wapenheraut Cornelius Gailliard op het familiewapen Despars anno 1555', in: *Vlaamse Stam*, 45 (2009), nr. 2, pp. 481-494.

18 J.-J. GAILLIARD, *Recherches sur l'église de Jérusalem à Bruges, suivies de données historiques sur la famille du fondateur*, Brugge, 1843, p. 12.

1551-52	Jan Salaert, ruddere) schepen van Gedele (2/13) (idem)
1554-55	schepen van de Keure (4/13) (Mer Jan Salaert)
1556-57	schepen van Gedele (2/13) (Mer Jan Salaert, ruddere)
10.5.1558-10.5.59	voorschepen van Gedele (idem)

In de gedrukte uitgave van de schepenlijsten van Gent door Ph. de l'Espinoy²¹, heeft hij het in 1530-31 en 1533-34 over *Renier de Donckere*, in 1540 éénmaal over *Jean de Donckere, autrement dit Sallaert, escuier* maar daarna steeds over *lean Sallaert*. Zoals men allicht weet, plaatste hij in zijn bekende werk steevast bij elke schepenlijst een houtsnede van het wapen van de voorschepen van twee schepenbanken, die van *de Keure* en die van *Gedele*. Zoals men hierna ziet is het afgebeelde wapen bij voorschepen Renier de Donckere uit 1530-31 krek hetzelfde als bij voorschepen Jan Sallaert uit 1558-59.

Een identiek wapen voor Renier de Donckere, 1530 en Jan Sallaert, 1558 (vader en zoon) in een deels ingekleurd exemplaar (in Openb. Bibl. Lyon) van Ph. de l'Espinoy's Recherches des Antiquitez et Noblesse de Flandres, resp. pp. 841 en 890.²²

Dit gevierendeeld wapen heeft in het eerste kwartier het wapen zoals Gailliard beschrijft maar met nog vier blokjes in elke schildhoek. Dit wapen wordt ook teruggevonden op een zegel uit 1483 en wel bij een Brusselse schepen Olivier de Donckere: *gevierendeeld: in 1: een getand schuinkruis met in elke hoek een blokje, in 2: een leeuw, in 3: een getand schuinkruis, in 4: effen met een geschaakt schildhoofd*.²³ Ph. de l'Espinoy vermeldt in zijn boek op p. 173 overigens nog enkele andere *Salaert gezegd de Donckere* met ernaast andermaal krek dezelfde houtsnede: Lodewijk, baljuw van Gent 1421, geboortig van Brabant en verwant met de heren van Bijgaarden (het schildkwartier met het geschaakte schildhoofd is dat van de heren van Bijgaarden); Olivier, schout van Mechelen en oppervalkenier onder aartshertog Filips van Oostenrijk, die de vader was van meester Renier, de voorschepen van de Keure van Gent

21 PH. DE L'ESPINOY, *Recherches des Antiquitez ...*, op. cit., 841 en 845 (Renier) en pp. 860, 865, 870, 875, 879, 883, 887, 890 (Jan).

22 "de la Keure" is uiteraard een drukfoutje, het moet zijn "des Parchons".

23 J. TH. DE RAADT, *Sceaux armoriés ...*, op. cit., I, p. 390. Andere naamgenoten *de Donckere gezegd Salaert* vindt men ook vermeld als behorend tot het geslacht Serroelofs, een van zeven Brusselse geslachten (fr.wikipedia.org/wiki/Liste_et_armorial_des_personnes_admises_aux_Lignages_de_Bruxelles).

1530.²⁴ De Gentse Renier de Donckere nam dus voor hem en zijn zoon het wapen van een Brusselse de Donckere aan, maar veranderde niettemin zijn naam in Sallaert. Men kan zich afvragen of Gailliard niet *Brussel met Brugge verwarde ...*²⁵

Casus 8 (f. 71v): Scepperius

Dit betreft evenmin een naamsverandering. Gailliard geeft hier het levensverhaal van Cornelis Scepperius (de Schepper), diplomaat van keizer Karel en Staatsraad van de Nederlanden die van zijn eenvoudige familie-wapen (*in lazuur een keper van goud met in het schildhoofd twee jachthoorns van goud en in de schildpunt een schelp van zilver*) een veel ingewikkelder gevierendeeld wapen mocht voeren, hem verleend door Christiaan II, koning van Denemarken en keizer Karel, waarin zijn oorspronkelijk wapen als hartschild bleef bewaard.²⁶

Noten in de namenlijst

- 1 F. BUYLAERT, *Repertorium van de Vlaamse adel (ca. 1350 – ca. 1500)*, Gent, 2011, p. 19: in het midden van de 14de eeuw was de familie Van Brugge-bijgenaamd van Gruuthuze in mannelijke lijn uitgestorven, waarbij Jan van der Aa gehuwd was met de erfdochter van dit geslacht. Jan nam de familienaam van zijn echtgenote over en zette zo die Vlaamse familie verder.
- 2 Zie vorige noot.
- 3 P. DONCHE, *Edelen, leenmannen en vorstelijke ambtenaren van Vlaanderen 1464-1481-1495*, Berchem, 2012, pp. 271-272: Nikolaas van Sint-Aldegonde was heer van Noircarmes.
- 4 L. MORÉRI, *Le grand dictionnaire historique, ou le mélange curieux de l'histoire sacrée et profane ...*, Parijs, Vol. 5, 1769, p. 583: De familie Hennin-Liétard beweerde af te stammen van Simon van den Elzas, een jongere broer van Diederik van den Elzas, graaf van Vlaanderen (+ 1168). Simon huwde Margareta de Hennin-Liétard en hun zoon Boudewijn van den Elzas verliet de naam van den Elzas om de naam Hennin aan te nemen, maar behield wel het wapen Elzas.
- 5 J.-J. GAILLIARD, *Bruges et le Franc*, vol. 2, Brugge, 1858, pp. 218-229: genealogie d'Auxy, i.h.b. p. 219; DE LA CHESNAYE-DESBOIS & BADIÉ, *Dictionnaire de la noblesse ...*, 3de ed., dl. 2, Parijs, 1863, kol. 95-106, i.h.b., kol. 103: Pierre d'Auxy (Artesië), tweede

24 Voor nog meer genealogische gegevens over deze familie, zie: J.F.A.F. AZEVEDO COUTINHO Y BERNAL, *Généalogie de la famille de Coloma, s.l., s.d.* [Mechelen, in of na 1777], p. 397.

25 We stippen nog aan dat in het drukwerkje van Jean LAUTE, *Le jardin d'armories contenant les armes de plusieurs Nobles Royaumes & Maisons de Germanie Inferieure ... / Den boomgaert der wapenen inhoudende de wapenen van vele Edele Huysen van dese Nederlanden ende andere omiggende ...*, Gent, 1567 (maar een notoir onnauwkeurig werk) f. T5v een houtsnede toont van een wat afwijkend gevierendeeld wapen Salaert met eronder de blazoenering: *Salaert, porte de guelles à saulteur engrellé d'argent escartelé d'azur & vairé de guelles à faces d'argent*.

26 Zie hierover: P. DONCHE, 'Wapenheraut Cornelius Gailliard over diplomaat Cornelius de Schepper, anno 1555', in: *Biekorf*, 2009, nr. 4, pp. 346-349.

- zoon van Jean (+ 1346) en Marie d'Encre, vrouw van Lully, Bulles en Monceaux, erfde Lully en Monceaux. Zijn afstammelingen noemden zich d'Auxy-Monceaux.
- 6 P. DONCHE, *Edelen, leenmannen en notabelen van Vlaanderen 1515-1542-1552*, Brugge, 2019, p. 287.
 - 7 F. BUYLAERT, *Repertorium ...*, p. 45: verschillende leden van de familie de Barbanchon namen de familienaam de Werchin aan, naar een goed dat zij in bezit kregen na het uitsterven van de Henegouwse adellijke familie de Werchin in 1415.
 - 8 P. DONCHE, *Edelen, ... 1464-1481-1495*, pp. 189-190: Jan van St.-Winoksbergen volgde in 1482 zijn vader Pieter, burggraaf van Sint-Winoksbergen, op als heer van Cohem; F. BUYLAERT, *Repertorium ...*, p. 65 en 66.
 - 9 A. DU CHESNE, *Histoire généalogique de la maison de Bethune ...*, Parijs, 1639, p. 557.
 - 10 N.N. [F.J. de HOLLEBER D'ASCOW], *Généalogies de quelques familles des Pays-Bas*, Amsterdam, 1774, pp. 220-231: genealogie Carency-de-Bethune-des-Plancques.
 - 11 In 1543 huwde Gilbert de Blanchefort met Maria de Crequy. Hun zoon Antoine de Blanchefort, gezegd de Crequy (1545-1575) erfde alle bezittingen van de oudste tak van het huis de Créquy van zijn oom Antoine de Créquy (1531-1574), bisschop van Amiens, die deze zelf van zijn andere broers had geërfd en met koninklijke toelating de naam, het familiewapen en wapenspreuk de Crécu y aan zijn neef had overgedragen.
 - 12 F. BUYLAERT, *Repertorium ...*, p. 93 en 360: Zeger Boetelin was rond het midden van de 14de eeuw met de erfdame van de oudere familie van Heule gehuwd en de familie zou het recht hebben verworven om de oude naam en het wapen 'van Heule' te dragen. Zij hielden het goed 'Heule' tot en met 1481 in handen.
 - 13 In 1659 werd de baronie 'Steenhault' opgericht in Vollezele-Galmaarden. Henri Buelens (1597-1664) kreeg toen van koning Filips IV de toelating om de naam en de wapens van de oude familie van Steenhault over te nemen.
 - 14 M. SMALLEGANGE, *Nieuwe Cronyk van Zeeland*, deel 1, Middelburg, 1696, p. 285: 'Blois van Treslong': Jan van Blois, oudste bastaardzoon van Jan van Chastillon, graaf van Blois en Dunois in Frankrijk (+ 1381, overleden zonder wettige nakomelingen) verkreeg van zijn vader de heerlijkheid Treslong in Henegouwen. Hij voerde het wapen van zijn moeder (Sophia van Daelem) met een vrijkwartier Chastillon.
 - 15 Zie noot hiervoor.
 - 16 Zie inleiding; F. BUYLAERT, *Repertorium ...*, p. 180.
 - 17 P. DONCHE, *Edelen, ... 1515-1542-1552*, p. 175 (opmerking 1).
 - 18 Zie vorige noot.
 - 19 P. DONCHE, *Edelen, ... 1464-1481-1495*, p. 271: Joos van der Poorte, gezegd van Spiere (Espières) (+ 1525) was heer van La Porte (te Dottenijs) enz...
 - 20 R. GOFFIN, 'La Maison d'Enghien', in: *Généalogies enghiennoises*, vol. 1, 1966, pp. 12-208, i.h.b. p. 83: Geraard I van Edingen (° ca. 1222; + na 1290) was heer van Zottegem en stamvader van de tak 'Zottegem'.
 - 21 R. GOFFIN, 'La Maison d'Enghien', art. cit., i.h.b. p. 99: Sohier van Edingen, heer van Havré (Havrech).
 - 22 R. GOFFIN, 'La Maison d'Enghien', art. cit., i.h.b. p. 129: Collart van Edingen (° ca. 1346) kreeg van zijn natuurlijke vader Sohier II o.a. het domein Kestergat (in Pepingen).
 - 23 A. RUTEAU, *Annales de la province et comté d'Haynau ...*, Mons, 1648, pp. 235-237: 'Les seigneurs d'Estrepy, Ville, et Harchies'. Voor nog latere talrijke naamsveranderingen Mouton, Estrepy, Harchies, ..., zie: J. SCOHIER, *L'Estat et comportement des armes ...*, Parijs, 1630, p. 71.
 - 24 Zie vorige noot.
 - 25 P. DONCHE, *Edelen, ... 1464-1481-1495*, pp. 209-211: in 1485 huwde Roeland de Fevere (+ 1517), algemeen-ontvanger van Vlaanderen met Hedwige (+ 1517), erfdochter van Heemstede en Liesveld (in Holland).
 - 26 H. DOUXCHAMPS, 'Les 40 familles belges les plus anciennes subsistantes. Liedekerke. Maison de Gavre. Comté de Flandre (Gavre-sur-l'Escaut), [1033], 1114', in: *Le Parchemin*, nr. 341 (sep.-okt. 2002), pp. 376 e.v., i.h.b. p. 388: de broers Raas IX en Raas X, zonen van Raas VIII van Gavere (+ 1306/08), heer van Liedekerke en Aleyda de Harnes, namen de naam van de heerlijkheid die ze van hun vader en oudere broer erfden aan en noemden zich 'van Liedekerke'; H. CLAESSENS, 'L'origine des comtes de Liedekerke', in: *Le Parchemin*, nr. 346 (jul.-aug. 2003), pp. 292-309 kent echter een andere vader (Walter van Herzele) toe aan deze broers; A. DE LIEDEKERKE-BEAUFORT, JAMES & JACQUES DE LIEDEKERKE, 'L'origine des comtes de Liedekerke. À propos de l'article de Mme Henriette Claessens', in: *Le Parchemin*, nr. 365 (sep.-okt. 2006), pp. 391-395 ventileren hun bedenkingen bij de vorige bijdrage zonder evenwel nieuwe ondersteunende historische feiten voor de afstammingskwestie aan te reiken. In de reeks 'Les 40 familles belges les plus anciennes subsistantes' staat de afstamming Liedekerke van Gavere momenteel nog 'in herziening': *Le Parchemin*, nr. 414 (nov.-dec. 2014), p. 537: 'Liedekerke (Herzele), 1301?', met toelichtingen op pp. 546-548; *idem*, nr. 426 (nov.-dec. 2016), p. 592.
 - 27 Escornaix (F) = Schorisse (NL); F. BUYLAERT, *Repertorium ...*, p. 237.
 - 28 F. BUYLAERT, *Repertorium ...*, p. 250.
 - 29 W.A. Van HAM, 'Het geslacht Glymes van Bergen op Zoom', in: *Virtus. Journal of Nobility Studies*, vol. 6 nr. 1 (1999), pp. 1-14: De stamvader van de eerste Brabantse Glimes was een gewettigde bastaard van de in 1312 overleden hertog Jan II, die door deze begiftigd werd met de heerlijkheid Glimes in Waals-Brabant. Jan I van Glimes huwde in 1417 met Johanna van Boutersem, erfdochter van Bergen op Zoom. Daarna ondertekende hij brieven en akten met het Franse equivalent *De Berghes*.
 - 30 N.N. [Fr. J. DE CASTRO Y TOLEDO, verzamelde genealogieën posthuum uitgegeven door zijn schoonzoons de Beelen-Bertholff], *Recueil généalogique de familles originaires des Pays-Bas ou y établies*, dl. II, Rotterdam [fictieve uitgaveplaats], 1778, pp. 12-29: genealogie Gomiécourt. Hij schrijft, maar met reserves, in een voetnoot op pp. 17-18: *Jean le Grand, Seigneur de Gomiecourt, dont il prit le nom & les armes, quoiqu'il avoit porté en quelquefois encore le nom de le Grand ...; Adrien Sr. de Gomiecourt quitta absolument celui de le Grand*.
 - 31 H. DE SCHEPPER, 'Richardot (eigenlijk Grusset), Jan, jurist, staatsman, hoofd-voorzitter van de Geheime Raad', in: *Nationaal Biografisch Woordenboek*, dl. I, Brussel, 1964, kol. 762-775: Jan Grusset (° Champlite, Bourgondië, 1540, + Atrecht 1609), zoon van Willem en Margareta Richardot (uit een adellijke Bourgondische familie) nam de naam Richardot aan ter wille van zijn oom van moederszijde, Frans Richardot, bisschop van Atrecht in 1561, die hem van jongs af in bescherming had genomen.
 - 32 N.N. [Fr. J. DE CASTRO Y TOLEDO, verzamelde genealogieën posthuum uitgegeven door zijn schoonzoons de Beelen-Bertholff], *Recueil généalogique de familles originaires des Pays-Bas ou y établies*, dl. I, Rotterdam [fictieve uitgaveplaats], 1775, pp. 136-145: genealogie Guines-Bonnières, p. 145: Jean de Guines, heer van Bonnières (levend 14de eeuw), nam de naam van zijn heerlijkheid aan. Hij huwde met N. de Montignies, vrouw van Thieuloye.
 - 33 Zie vorige noot.

- 34 Zie vorige noot.
- 35 F. BUYLAERT, *Repertorium ...*, p. 385.
- 36 F. BUYLAERT, *Repertorium ...*, p. 87.
- 37 Zie vorige noot.
- 38 Bernard de Contay (° ca. 1124 + ca. 1286) huwde in 1251 met Marie le Josne. Hun afstammelingen namen de naam le Josne of le Josne de Contay aan.
- 39 Toen Jan van Liere Wommelgem in leen kreeg en zich vestigde op het goed Immerseel (dat zich ook uitstrekte over Deurne en Wijnegem), bouwde hij er in 1280 een kasteel. Sindsdien noemde deze tak van de familie van Liere zich Van Immerseel.
- 40 H. DOUXCHAMPS, 'Arenberg. Troisième Maison d'Arenberg issue de la Maison de Ligne', in: *Le Parchemin*, nr. 342 (nov.-dec. 2002) pp. 421 e.v.: in het huwelijkscontract van 1547 van Jean de Ligne-Barbançon (+ 1568) met Margareta de la Marck (+ 1538), erfgravin van Arenberg werd, met toelating van keizer Karel V, bepaald dat hun afstammelingen de naam, het wapen en de titels van Arenberg mogen voeren. De oorspronkelijke familie Arenberg was niettemin nog niet uitgestorven.
- 41 F. BUYLAERT, *Repertorium ...*, p. 458: Thomas Malet werd in 1472 geridderd en werd ook heer van Berlettes.
- 42 P. DONCHE, *Edelen en leenmannen van Vlaanderen 1437*, Berchem, 2010, p. 390: Gerard Mallet was in 1437 heer van Hocron, een leengoed te Linsnelles en Bondues (ten N. van Rijsel).
- 43 P. DONCHE, *Edelen, ... 1464-1481-1495*, pp. 151 en 156: Jan du Mez (alias van der Steden) was heer van Croix en verliet in 1430 de naam du Mez om de Croix aan te nemen.
- 44 Zie: A. DU CHESNE, *Histoire généalogique de la maison de Montmorency et de Laval*, 1624.
- 45 F. BUYLAERT, *Repertorium ...*, p. 506.
- 46 N.N. [F.J. de HOLLEBER D'ASCOW], *Généalogies de quelques familles des Pays-Bas*, Amsterdam (fictieve uitgeverij), 1774, pp. 186-188: genealogie d'Ocoche-Manchicourt: Isembart d'Ocoche zoon van N. en (x 1263) N. de Saint-Pierre-Maisnil, vrouw van Manchicourt, erfde van zijn moeder de heerlijkheid Manchicourt nabij Béthune (Fr.), hun achter-achter-achterkleinzoon Hues (Hector) d'Ocoche, heer van Manchicourt, verliet de naam Ocoche en nam de naam Manchicourt aan.
- 47 N.N. [F.J. de HOLLEBER D'ASCOW], *Généalogies de quelques familles des Pays-Bas*, Amsterdam (fictieve uitgeverij), 1774, pp. 11-25, i.h.b. p. 19: Philippe d'Ostrel verwierf in 1490 de heerlijkheid Lierres in Artesië en nam de naam en het wapen daarvan aan.
- 48 Zie: M.D.**** S.D.H.** [DE VEGIANO, heer van Hove], *Suite du Supplément au nobiliaire des Pays-Bas et du comté de Bourgogne, 1614-1630*, Mechelen, 1779, pp. 238 e.v.; N.N. [A.F.N. DE RECOURT], *Généalogie de la Maison de Recourt; précédée d'un mémoire historique & critique, sur l'origine & les alliances de cette maison avec celle de Lens, de Licques, & de Barastre en Artois, ...*, Reims, 1782.
- 49 Zie vorige noot.
- 50 N.N. [JOSEPH VAN DEN LEENE], *Le Théâtre de la noblesse du Brabant, ...*, Liège, J.F. Broncaert, 1705, dl. 2 (ongepagineerd), Sectie 'Mercedes d'honneur et de noblesse', 11de pagina: Jean Charles de Renialme (+ 1641), zoon van Lancelot en Marie de Cordes werd door zijn maternele oom Jean, heer van Wichelen en Serskamp, aangeërfd in de naam en het wapen de Cordes in 1607 en 1615.
- 51 C. THOMAS, 'Conrad Schetz de Grobbendonck', in: *Nouvelle Biographie Nationale*, vol. 9 (2007), pp. 316-317: Conrad Schetz van Grobbendonck (° Antwerpen 1553, + Brussel, 1632) was de vijfde zoon van Gaspar, bankier van Antwerpen en geldschieder van Filips II en Catharina van Ursel. In 1617 kwam hij door een adoptieregeling in het bezit van het landgoed van zijn tante Barbara van Ursel waarbij hij de naam en het wapen van Ursel moest voortzetten.
- 52 F. BUYLAERT, *Repertorium ...*, p. 636.
- 53 In 1653 verkreeg Lamoral Claude François de Tassis toelating van koning Philips IV om de naam en het wapen van de Milanese graven Torre en Valsassina te dragen. Enkele Italiaanse genealogen en Engelbert Flacchio, wapenkoning van Luxemburg, hadden deze afstamming 'bewezen', maar het betreft een legende ... (B. D'URSEL, 'Princes en Belgique. Tour et Tassis, 1681', in: *Le Parchemin*, no. 418 (jul-aug 2015) pp. 345 e.v., p. 354, noot 15).
- 54 F. BUYLAERT, *Repertorium ...*, p. 671.
- 55 *Groot Algemeen Historisch Geographisch, Genealogisch en Oordeelkundig Woordenboek ...*, dl. 5, Amsterdam, Utrecht, 's Gravenhage, 1729, p. 216: Philips van Spangen, zone van Jan Utternesse, genoemd van Spangen, vermeld in den jare 1329.
- 56 N.N., *Supplément au Nobiliaire des Pays-Bas et de Bourgogne ou Mélanges de généalogie et de chronologie, avec le blason des armoiries, Seconde Edition, revuë, corrigée & mise en ordre*, Leuven, 1772, p. 36: Toussaint le Vasseur (ontvanger van Hesdin), heer van Pompéry (aangekocht in 1533) huwde in 1551 Jeanne Le Quiou, vrouw van Guernonval (in Artesië). Uit het huwelijkscontract van hun zoon Philippe (° 1551, +1633), opgemaakt te Gent, 6 augustus 1586 blijkt dat deze de naam en het wapen van zijn moeder Le Quiou had aangenomen. Nog later veranderde hij zijn naam in Guernonval. (Zie ook E. DE SEJOURNET, *Livre de raison des Séjournet - desejournal.wordpress.com*)
- 57 Zie vorige noot.
- 58 J. LE ROUX, *Recueil de la noblesse de Bourgogne ...*, Brussel, s.d. [1715], p. 82: bij testament van 1639 van Engelbert de Gryse, hoofd en laatste mannelijke erfgenaam van zijn familie, gaf hij zijn naam, wapen en goederen door aan Pieter de Vooght, broer van Lodewijk de Vooght, heer van Wintsvelde en Anne de Gryse (die overleden zonder kinderen).
- 59 Jan I van Polanen (ca. 1285-1342) was de zoon van Filips III van Duvenvoorde. De tak Polanen voerde het Wassenaer-wapen (*in keel, drie wassenaars van zilver*) gebroken door kleurwisseling: *in zilver, drie wassenaars van sabel*.
- 60 S. VAN LEEUWEN, *Batavia Illustrata ofte Oud Batavien, vervattende de Verhandelingen van den Adel en Regeringe van Hollandt ...*, vol. 2, Den Haag, 1685, pp. 1145- : genealogie Wassenaer, i.h.b. p. 1152: toen Arent van Wassenaer (+ 1261), jongere zoon van Dirk in 1229 een leengoed, genaamd Groenevelt (nabij Delft) toebedeeld kreeg, nam hij de naam Groenevelt aan.
- 61 Van Wassenaer is het oudste adellijke geslacht in het graafschap Holland. Ridder Filips van Wassenaer wordt vermeld tussen 1200 en 1223. Zijn kleinzoon Arent noemde zich naar zijn in 1258 verworven kasteel en heerlijkheid Duivenvoorde (bij Voorschoten). Zijn nazaat Johan van Duivenvoorde (+ 1645) nam weer de naam van Wassenaer aan.
- 62 Zie N.N. [F.J. DE CASTRO Y TOLEDO], *Fragmens Généalogiques*, dl. I, 1776, p. 125: genealogie de Werp-d'Antin: Lancelot de Werp was heer van Antin en Baillon (eind jaren 1400).
- 63 Zie A. DE SCHOUTHEETE DE TERVARENT, *Histoire de la maison de Schouthete, du pays de Waes, issue de celle de Van Zuylen, St.-Niklaas*, 1861.
- 64 F. BUYLAERT, *Repertorium ...*, p. 626.
- 65 Zie vorige noot.